

Kulin Borbála

ARANY JÁNOS LEVELE KERESZTANYJÁNAK

Kelt: 1846. november 1.

*(A Kisfaludy-társaság vígeposz-pályázatának
leadási határideje után egy nappal)*

Drága jó Erzsébet, kedves Keresztanyám!
Most is versben írok, ne haragudj reám!
De talán megérted, s haragodon fordít:
tegnap éjfél után fejeztem be Toldit.
Határidőprésben, örült lobban-sebben
írtam meg felező tizenkettesekben
tizenkét éneket, több mint kétezer sort!
Jó sokat kihúztam. Tán négyezer is volt.

Csoda-e ha eztán úgy forog azóta
az agyam, hogy kétszer hatos szótagúra
képes csak formálni minden gondolatot?
Akkor is, sőt, akkor épp, ha fáradt vagyok.
Feleségem nyüstöl: „Beszélj már rendesen!
Unom ezt már, János!” mire én: „Kedvesem,
hát nem veszed észre, te is, mint magam, épp
kétszer hat szótagban mondod a magadét?”
„Miket beszélsz, János?” kiált rám haraggal
mire én csak csendben mutatám ujjammal:

Hat szótag volt ez is! Képzelheted dühét!
Panaszolja rögtön anyjának az ügyét,
mire az anyósom: „Mindig mondtam neked,
bolond ez a János. De hát, ha szereted...”
S itt fagyott rá ferdén arcára a szája,
hisz rögtön érezé: a versnek szabálya
szerint szólott ő is. Most sír asszony, anyós:
„Mit tettél, mit tettél, János! Ez ragadós!”

Csititanám épp a szegény fehérnépet,
mikor is a postás nagy vadul bécsönget.
„Arany János úrnak hoztam ajánlottat!”
– Hát, ilyen mondatot véletlen is hozhat, –
Én volnék, mondom, s a levelet átvevém,
búcsút intek, s így szól utánam a legény:
(pedig már igazán nem vártam tőle mást)
„Ide kérnék szépen még egy aláírást!”
Aztahatszentségít! Ez is kétszer hat volt!
Ez a tizenkettes tényleg elszabadult
volna a művemből? Fertőző a Toldi?
Hisz mi mást lehetne emiatt okolni?
Jobb lesz tán, ha leköt a köznapi dolog,
fogom a pénztárcám és bevásárolok.
Hát ahogy a boltban éppen sorban állok,
és már megnyugodnék, nincs itt semmi átok,
így fordul hozzám a pénztáros leányka:
„Csippantsam rögvest vagy lesz bizalomkártya?”
Ehhez még a többit én már el sem mondom,
nem, hogy így kérdeztek meg a benzinkúton:
„Benzin lesz vagy dízel?” S aztán hamarosan
ugyanaz a fickó: „Szélvédőt lemossam?”

Csippantsad csak, mossad, jó fiú, jó leány,
engem már innestől fojtogat a talány:
mi volt vajh elébb: a beszéd vagy a versem?
Ki beszélt először tizenkettesekben?

S hát ezen töprengve no mire eszmélek?
Ki beszélt először? Maga a Szentlélek!
Mert mit mondott Isten a legelső napon –
– Leges-legelőször tehát, hangsúlyozom –
Emlékezz, ezt mondta: „Legyen világosság!”
S mit üzent Krisztusunk? „Szeressétek egymást!”

Hat szótagú tehát minden ősgondolat!
To be or not to be! Mi haton túlszalad
az mind csak fecsegés! Alea iacta est!
Ahogy fogalmazott (– jaj, ki is mondta ezt?)
Mindegy! Csak egy a fő: lényeg, hogy már tudom,
miféle ritmus szól keresztbe Toldimon!
Maga a teremtő gondolat ritmusa!
Hogy ebből nem lehet kitörni, nem csoda!
Hiszen ha hat szótag szülte a világot,
kétszer hatba befér minden, mi van, lesz, volt
ezen a világon! Igazam van, nemde?
Ezzel a törvénnyel mondj valamit szembe!
Verses beszédemre nem keresek gyógyírt
Olvassanak ufók Homéroszt meg Shakespeare-t!
Levelem, mit gőzöm sincs már, miért kezdtem,
ezen exclamatióval berekesztem:
Muszáj, hogy a Toldi nyerjen pályadíjat!
Szeretettel ölel: János, keresztfiad.

E számunk összes közleménye
az Arany János Pályázat Szépirodalmi
vagy Esszé kategóriájára íródott.

Köszönünk minden pályaművet!